

УДК 338.439.4

ОСНОВНІ ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Будвуд В.В.Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті розглянуто основні фінансові результати підприємств харчової промисловості Карпатського регіону. Проаналізовано динаміку формування основних фінансових результатів від операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону та України загалом. Здійснено аналіз динаміки витрат та рентабельності операційної діяльності підприємств. Здійснено висновки про стан харчової промисловості у Карпатському регіоні.

Ключові слова: фінансовий результат, підприємство, харчова промисловість, Карпатський регіон, оподаткування, операційна діяльність, рентабельність.

Постановка проблеми. Домінуючою тенденцією розвитку економіки України впродовж останніх років є динамізація процесу регіоналізації, що суттєво активізує фінансово-кредитні відносини на регіональному рівні та підвищує вимоги до формування й використання фінансового потенціалу регіону. Це вимагає докорінного реформування детермінантів вироблення й реалізації політики регіонального розвитку, а також впровадження ефективних механізмів її фінансового забезпечення, які базуються не тільки на бюджетно-податковій децентралізації та передбачають розширення повноважень місцевих органів влади, а й створення сприятливих умов формування позитивний фінансових результатів підприємств регіонів та пошуку напрямків збільшення обсягів їх прибутку й підвищення ефективності їх господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічні проблеми підприємств харчової промисловості, підвищення ефективності їх розвитку досліджували такі вчені В. І. Бойка, А. Ф. Гончара, В. Д. Гончарова, В. І. Грушка, Б. М. Данилишина, Л. В. Дейнеко, І. І. Лукінова, Л. О. Мармуль, Т. Л. Мостенської, О. М. Онищенко, Л. В. Опацького, П. П. Руснака, П. Т. Саблука, І. О. Сингаївського та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Окремі досліджені раніше аспекти уже втратили свою новизну і потребують подальшого вивчення.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз динаміки фінансових результатів харчової промисловості Карпатського регіону.

Виклад основного матеріалу. Необхідність зміцнення фінансової бази та досягнення фінансової спроможності Карпатського регіону підвищує значення саме ендогенних соціально-економічних чинників регіонального зростання, що зміщує пріоритети в системі фінансового забезпечення регіональної політики. А це стосується, в першу чергу, нарощування позитивних фінансових результатів окремих господарюючих суб'єктів.

Як відомо, головною метою створення та подальшого функціонування будь-якого господарюючого суб'єкту, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Фінансовий результат – це прибуток або збиток який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності. Таким чином, фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та надає комплексної оцінки ефективності цієї діяльності.

Фінансовий результат завершує цикл діяльності підприємства, пов'язаний з виробництвом і реалізацією продукцією (виконаних робіт, наданих послуг) і одночасно виступає необхідною умовою наступного витка його діяльності. Високі значення фінансових результатів діяльності ор-

ганізації забезпечує зміцнення бюджету регіону та держави у вигляді податкових вилучень, сприяють зростанню його інвестиційної привабливості, ділової активності у виробничій і фінансовій сферах. Звідси визначення економічного змісту фінансового результату діяльності підприємства, проведення аналізу займають важливе місце в контексті дослідження та пошуку можливостей реалізації нових економічних пріоритетів.

Аналіз фінансових результатів підприємств харчової промисловості Карпатського регіону почнемо з аналізу фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, так як саме ці результати характеризують загальний обсяг одержаного прибутку або збитку підприємств харчової промисловості окремих областей та в цілому Карпатського регіону. Для цього складено таблицю 1.

За даними табл. 1 видно, що динаміка формування фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування підприємств харчової промисловості України розвивалась стрибкоподібно. Так, починаючи з 2010 до 2011 року сума фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування підприємств України, що виробляють харчові продукти, напої та тютюнові вироби знизилась з 4920100,0 тис. грн до 4716500,0 тис. грн. Далі, у 2012 році зросла до 10421200,0 тис. грн, а з 2013 знову відмічається зменшення до 9447900,0 тис. грн. Тенденція зменшення суми фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування збереглась і протягом 2014 року. Крім того, харчова промисловість України за цей період погіршила свою діяльність на стільки, що опинилась в збитковій ситуації, обсяг збитку у 2014 році сягнув 14723600,0 тис. грн., це призвело до зменшення суми фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування на 24171500,0 тис. грн. порівняно з минулим 2013 роком та на 19643700,0 тис. грн. порівняно з 2010 роком. Така невтішна тенденція характерна і для харчової промисловості Карпатського регіону. Харчова промисловість Карпатського регіону протягом 2010-2011 років працювала прибутково, однак відмічається зниження фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування на 74162,3 тис. грн. (111526,0 – 185688,3). На таку динаміку позитивно впливали такі області регіону, як Закарпатська, Львівська, Чернівецька. Харчова промисловість Івано-Франківської області в усіх досліджуваних періодах працювала збитково. У 2012 році тенденція до зниження фінансових

результатів збереглась, харчова промисловість Карпатського регіону опинилась в збитковій ситуації, сума збитку сягнула 79598,6 тис. грн. До такого результату призвело значне зростання збитку від звичайної діяльності до оподаткування підприємств харчової промисловості Івано-Франківської області (збиток зріс порівняно з 2011 роком на 123670,6 тис. грн) та одержання збитку (в обсязі 7489,0 тис. грн.) в цілому по виробництву харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів в Чернівецькій області. Крім того, відмічається значне зниження обсягу позитивних фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування (прибутку) в Львівській області (на 56151,3 тис. грн.) та Закарпатській області (на 417,5 тис. грн.). 2013 рік характеризується не однозначною тенденцією. Так, в цілому по Карпатському регіону результативність покращилась. Харчова промисловість вийшла з збиткового становища і був одержаний прибуток від звичайної діяльності до оподаткування у обсязі 259613,7 тис. грн. Однак, необхідно відмітити, що окремо за областями спостерігається негативна тенденція – вже три області Карпатського регіону отримали збитки, а саме: Закарпатська область (збиток у сумі 34762,9 тис. грн.), традиційно – Івано-Франківська – збиток у сумі 6138,0 тис. грн. (позитивним є те, що збиток зменшився на 229136,8 тис. грн. порівняно з минулим 2012 роком) та Чернівецька область, яка отримала збиток у сумі 62126,4 тис. грн., що на 54637,4 тис. грн більше минулого періоду. Прибуткова діяльність з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у Львівській області дала можливість покрити отриманий збиток інших областей Карпатського регіону, що в результаті в цілому дало можливість одержати прибуток. Нажаль така ситуація змінилась в гірший бік у 2014 році, коли спостерігається збитковий результат від звичайної діяльності до оподаткування підприємств харчової промисловості в усіх областях Карпатського регіону та, відповідно, і в цілому по регіону. Крім того, спостерігається зростання суми збитку. Так, в 2014 році в Закарпатській області обсяг збитку зріс на 62217,8 тис. грн., в Івано-Франківській на 155070,9 тис. грн., в Львівській – на 742977,3 та в Чернівецькій – на 8551,4 тис. грн. порівняно з 2013 роком.

Отож, погіршення ситуації в Карпатському регіоні і областях зокрема, а також визначення ймовірності формування нових економічних

Таблиця 1

Динаміка формування фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування підприємств харчової промисловості України та Карпатського регіону за 2010-2014 роки

(тис. грн)

Області регіону	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014 р.(+;-)	
						Від 2013 р.	Від 2010 р.
Україна	4920100,0	4716500,0	10421200,0	9447900,0	-14723600,0	-24171500,0	-19643700,0
Карпатський регіон всього, в т.ч:	185688,3	111526,0	-79598,6	259613,7	-709203,7	-968817,4	-894892,0
Закарпатська область	14631,0	18132,4	17714,9	-34762,9	-96980,7	-62217,8	-111611,7
Івано-Франківська область	-42597,9	-111604,2	-235274,8	-6138,0	161208,9	-155070,9	-118611,0
Львівська область	211394,4	201601,6	145450,3	362641,0	-380336,3	-742977,3	-591730,7
Чернівецька область	2260,8	3396,2	-7489,0	-62126,4	-70677,8	-8551,4	-72938,6

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

пріоритетів вимагає подальшого дослідження фінансових результатів та показників ефективності господарювання підприємств харчової промисловості.

Загально відомо, що операційна діяльність є головною складовою всієї господарської (звичайної) діяльності підприємств, основною метою його функціонування. Основний обсяг активів, що формуються на підприємстві, основна чисельність персоналу підприємства обслуговують цю діяльність. Відповідно прибуток від операційної діяльності за нормальних умов функціонування підприємства займає найбільшу питому вагу в загальному обсязі прибутку від звичайної діяльності до оподаткування підприємств. Тому, доцільно дослідити та проаналізувати саме фінансовий результат від операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону. Динаміка формування фінансових результатів від операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону за 2010-2014 роки наведено у таблиці 2.

За даними табл. 2 видно, що протягом всього досліджуваного періоду підприємствами харчової промисловості Карпатського регіону було одержано позитивний фінансовий результат від операційної діяльності, тобто прибуток. Однак, не відмічається стійкої тенденції зміни, прибуток від операційної діяльності формувався стрибкоподібно. Так, починаючи з 2010 року прибуток від операційної діяльності зменшився з 542875,2 тис. грн. до 497894,4 тис. грн. у 2011 році. Далі, протягом 2012-2013 років відмічається позитивна тенденція – поступове зростання показника до 863560,3 тис. грн. У 2014 році знов погір-

шення – зниження прибутку до 660412,9 тис. грн. Окремо за областями ситуація теж неоднозначна. Закарпатська область тільки протягом 2010-2012 років отримувала прибуток від операційної діяльності, а за 2013-2014 роки отримано збиток, причому на кінець 2014 року сума збитку зростає на 16647,7 тис. грн. (-37691,0 – (-21043,6)). Івано-Франківська область отримувала прибуток від операційної діяльності за 2010 рік у сумі 14078,7 тис. грн., який у 2011 році змінився на збиток у обсязі 6411,1 тис. грн., а у 2012 році ще зріс до 89191,8 тис. грн. Дала ситуація покращилась. У 2013-2014 роках підприємствами харчової промисловості Івано-Франківської області отримано прибуток від операційної діяльності, який ще й в динаміці зростає на 111085,5 (133013,1-21927,6) тис. грн. Львівська область, з усіх областей Карпатського регіону, працювала найкраще. За весь період дослідження відмічається одержання позитивного фінансового результату від операційної діяльності. Що дало можливість перекивати збитки інших областей і в цілому вивести Карпатський регіон у позитивний бік. Так, з 2010 року до 2011 року прибуток від операційної діяльності підприємств харчової промисловості Львівщини знизився з 455241,0 тис. грн. до 437389,0 тис. грн. За період 2012-2013 роки відмічається суттєве збільшення обсягу прибутку від операційної діяльності до 882692,0 тис. грн., а у 2014 ситуація дещо погіршилась, отримано прибуток уже у обсязі 602669,8 тис. грн., що на 280022,2 тис. грн. менше від попереднього 2013 року. Фінансовий результат від операційної діяльності Чернівецької області позитивно характеризується тільки у період з

Таблиця 2

Динаміка формування фінансових результатів від операційної діяльності підприємств харчової промисловості України та Карпатського регіону за 2010-2014 роки

(тис. грн.)

Області регіону	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014 р. (+;-)	
						від 2013 р.	від 2010 р.
Україна	10510200,0	11626800,0	17032100,0	16773200,0	16637300,0	-135900,0	6127100,0
Карпатський регіон всього, в т.ч:	542875,2	497894,4	526938,7	863560,3	660412,9	-203147,4	117537,7
Закарпатська область	57288,0	43531,0	49271,5	-21043,6	-37691,0	-16647,4	-94979,0
Івано-Франківська область	14078,7	-6411,1	-89191,8	21927,6	133013,1	111085,5	118934,4
Львівська область	455241,0	437389,0	559890,0	882692,0	602669,8	-280022,2	147428,8
Чернівецька область	16267,5	23385,5	6969,0	-20015,7	-37579,0	-17563,3	-53846,5

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

Таблиця 3

Динаміка витрат операційної діяльності підприємств харчової промисловості областей Карпатського регіону за 2010-2014 роки

(тис. грн.)

Області регіону	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014 р. (+;-)	
						від 2013 р.	від 2010 р.
Карпатський регіон всього, в т.ч:	11820997,5	15105866,6	18344600,3	17304964,9	21225895,4	3920930,5	9404897,9
Закарпатська область	1195438,6	1344755,5	1239911,6	1351634,4	1304710,0	-46924,4	109271,4
Івано-Франківська область	2658250,1	3513919,6	3987977,4	3511324,2	4501835,6	990511,4	1843585,5
Львівська область	7152594,0	9193282,0	12214915,0	11617135,0	14198184,5	2581049,5	7045590,5
Чернівецька область	814714,8	1053909,5	901796,3	824871,3	1221164,3	396293,0	406449,5

Джерело: розроблено автором за даними [2; 3; 4; 5]

2010 до 2012 року включно, коли підприємствами харчової промисловості Буковини було одержано прибутки. За останні 2013-2014 роки харчова промисловість Чернівецької області працювала збитково, при чому збиток з 20015,7 тис. грн. у 2013 році зріс до 37579,0 тис. грн. у 2014 році (або на 17563,3 тис. грн.).

Однак, проаналізовані нами абсолютні показники фінансових результатів говорять про певну результативність діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону, але не відображають їх ефективність господарювання. До найважливіших економічних категорій, які характеризують ефективність діяльності підприємств, відносять рентабельність. Рентабельність належить до показників, що певною мірою узагальнено характеризують економічну ефективність діяльності підприємства. У загальному вигляді він розраховується як відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку. Для визначення рентабельності операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону необхідно дослідити динаміку формування операційних витрат, що наведена у таблиці 3.

За даними табл. 3 видно, що в цілому по Карпатському регіону підприємства харчової промисловості в 2014 році збільшили свої операційні витрати порівняно з 2013 роком на 3920930,5 тис. грн, а порівняно з 2010 роком – аж на 9404897,9 тис. грн. Окремо за областями зменшення обсягу операційних витрат у 2014 році порівняно з 2013 роком досягла тільки Закарпатська область, яка зменшила суму витрат на 46924,4 тис. грн. Всі інші області не змогли знайти резерви зниження своїх операційних витрат, тому класично, спостерігається зростання цього показника в динаміці. Так, витрати операційної діяльності Івано-Франківської області в звітному році зросли на 990511,4 тис. грн., порівняно з 2013 роком. За аналогічний період витрати Львівської області зросли на 2581049,5 тис. грн., а Чернівецької на 396293,0 тис. грн.

Зростання витрат операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону та неоднозначна ситуація щодо формування фінансових результатів від операційної діяльності відповідно вплине і на показники рентабельності операційної діяльності. Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону за областями у період 2010-2014 роки наведена у табл. 4.

Як видно за даними табл. 4, що рентабельність операційної діяльності підприємств харчової промисловості в цілому по Карпатському регіону розвивалась стрибкоподібно. Протягом 2010-2012 років рентабельність поступово знижувалась (з 4,6% у 2010 році до 3,3% у 2011 році та до 2,9 у 2012 році). У 2013 році відбулось зростання рентабельності операційної діяльності до 4,9%, а у 2014 знову відмічається спадання до 3,1%. Якщо розглядати рентабельність окремо за областями, то Закарпатська область рентабельно працювала протягом 2010-2012 років, з 2013 року, як зазначалось вище, підприємства харчової промисловості області отримали збиток від операційної діяльності, що негативно відобразилось і на показниках рентабельності за цей період, крім того відмічається погіршення показника рентабельності в 2014 році, порівняно з 2013 роком. Рентабельність операційної діяльності підприємств харчової промисловості Івано-Франківської області, навпаки характеризується позитивною динамікою на кінець досліджуваного періоду. Так, наявність збитку від операційної діяльності в 2011 та 2012 роках дає від'ємне значення показника рентабельності в цей період. Покращення результативності в період з 2013 до 2014 року, дає можливість отримати позитивну тенденцію при визначенні показників рентабельності у цей період. За даними таблиці видно, що рентабельність у 2014 році зросла на 2,4% (3,0-0,6). Як вже зазначалось, Львівська область зі всіх областей Карпатського регіону, досягла найкращих фінансових результатів своєї діяльності, що відповідно відобразилось і на показниках рентабельності. Отож, з 2010 року показники рентабельності операційної діяльності підприємств харчової промисловості Карпатського регіону дещо знижувались (з 5,2% у 2010 році до 4,6% у 2012 році). Найбільш ефективно харчові підприємства Львівщини працювали у 2013 році, коли досягнуто максимального значення показника рентабельності – у обсязі 7,6%. В 2014 році показник рентабельності зменшився майже у два рази і склав тільки 4,2%, що на 3,4% менше від попереднього 2013 року. Що стосується Чернівецької області, то підприємства харчової промисловості поступово погіршували ефективність своєї операційної діяльності. Так, з 2010 року показник рентабельності операційної діяльності знизився з 2,0% до 0,8% у 2012 році. Період 2013-2014 років для Буковини характеризується збитковістю операційної діяльності, до того ж відмічається ще й погіршення ефективності, так

Таблиця 4

Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств харчової промисловості областей Карпатського регіону за 2010-2014 роки

Області регіону	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Відхилення 2014 р. (+;-)	
						від 2013 р.	від 2010 р.
Україна	4,5	4,2	6,4	6,1	5,1	-1,0	0,6
Карпатський регіон всього, в т.ч:	4,6	3,3	2,9	4,9	3,1	-1,8	-1,5
Закарпатська область	4,8	3,2	4,0	-1,6	-2,9	-1,3	-7,7
Івано-Франківська область	0,5	-27,1	-2,2	0,6	3,0	2,4	2,5
Львівська область	5,2	4,8	4,6	7,6	4,2	-3,4	-1,0
Чернівецька область	2,0	2,2	0,8	-2,4	-3,1	-0,7	-5,1

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

як рівень збитковості (від'ємної рентабельності) зріс з 2,4% до 3,1%.

Висновки та пропозиції. Таким чином, загальна негативна тенденція – погіршення ефективності операційної діяльності, а відповідно й зниження показників рентабельності як в цілому по Карпат-

ському регіону, так і окремо за областями (крім Івано-Франківської області) свідчить про негативну тенденцію, що склалась в харчовій промисловості регіону. Підприємствам терміново необхідно збільшувати обсяги реалізації своєї продукції й знижувати як операційні, так і інші витрати.

Список літератури:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Головне управління статистики у Чернівецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
3. Головне управління статистики в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>
4. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
5. Головне управління статистики у Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>

Вудвуд В.В.

Черновицкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета

ОСНОВНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАРПАТСКОГО РЕГИОНА

Аннотация

В статье рассмотрены основные финансовые результаты предприятий пищевой промышленности Карпатского региона. Проанализирована динамика формирования основных финансовых результатов операционной деятельности предприятий пищевой промышленности Карпатского региона и Украины в целом. Проведен анализ динамики расходов и рентабельности операционной деятельности предприятий. Осуществлено выводы о состоянии пищевой промышленности в Карпатском регионе.

Ключевые слова: финансовый результат, предприятие, пищевая промышленность, Карпатский регион, налогообложения, операционная деятельность, рентабельность.

Vudvud V.V.

Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

KEY FINANCIAL RESULTS FOOD INDUSTRY CARPATHIAN REGION

Summary

In the article are considered the main financial results of the food industry in the Carpathian region. There is analyzed dynamics of forming financial results from operations of the food industry in the Carpathian region and Ukraine in general. There are analyzed expense level and profitability of operations activity. Conclusions about state of the food industry in the Carpathian area is done.

Keywords: financial performance, business, food, Carpathian region, tax, operational activity, profitability.